

Monitorizarea mass-mediei în campania electorală pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021

Raport nr.2
11-17 iunie 2021

Kingdom of the Netherlands

Acest raport a fost realizat cu sprijinul financiar al Oficiului Ambasadei Țărilor de Jos în Moldova.

Date generale

Scopul și obiectivele proiectului: Monitorizarea și informarea publicului cu privire la comportamentul mass-mediei în campania electorală și accesul concurenților electorali la mass-media. Monitorizarea își propune să analizeze tendințele reportericești care pot afecta performanța instituțiilor mass-media și compromite abilitatea acestora de a oferi publicului informații veridice, echidistante și pluraliste.

Perioada de monitorizare: 1 iunie – 10 iulie 2021

Criteriile de selectare a instituțiilor mass-media supuse monitorizării:

- Audiența / impactul: național, regional
- Tipul de media: audiovizual
- Forma de proprietate: publică, privată
- Limba difuzării: română, rusă

Lista instituțiilor mass-media monitorizate:

Moldova 1 (19:00) – post public, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;
Prime TV (21:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;
Primul în Moldova (18:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;
Publika TV (versiunea online) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;
Jurnal TV (19.00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limbile română și rusă;
NTV Moldova (19.00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limbile română și rusă;
RTR Moldova (20.00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limbile rusă și română;
TV 8 (19:00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limbile română și rusă;
Pro TV (20.00) – post privat, acoperire regională, difuzează în limba română;
TV6 (19.00) – post privat, acoperire regională; difuzează în limbile română și rusă.

ABREVIERI

APC – Administrația publică centrală
APL – Administrația publică locală
AUR – Alianța pentru Unirea Românilor
CEC - Comisia Electorală Centrală
BECS – Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor
BERU – Blocul Electoral Renato Usatîi
PACCC – Partidul Acțiunii Comune Congresul Civic
PACE – Partidul Acasă Construim Europa
PAS - Partidul Acțiune și Solidaritate
PDCM – Partidul Dezvoltării și Consolidării din Moldova
PDA – Partidul Democrația Acasă
PDM – Partidul Democrat din Moldova
PLD – Partidul Legii și Dreptății
PP „NOI” – Partidul Politic NOI
PNOI – Partidul Noua Opțiune Istorică (și-a schimbat denumirea în PAȘ - Partidul Alternative și Șanse)

PPDA – Partidul Platforma Demnitate și Adevăr
PPPO – Partidul Politic Puterea Oamenilor
PPPS – Partidul Politic Partidul Schimbării
PP Șor – Partidul Politic Șor
PUN – Partidul Unității Naționale
PVE – Partidul Verde Ecologist
PMPSN – Partidul Politic Mișcarea Profesioniștilor Speranța-Nadejda
PPPOM - Partidul Politic Partidul Oamenilor Muncii
PPM – Partidul Patrioții Moldovei
PRM – Partidul Regiunilor din Moldova
PSRM – Partidul Socialiștilor din Republica Moldova

2. Cadrul metodologic

A fost monitorizat conținutul integral al principalelor buletine de știri zilnice de la fiecare post de televiziune, fiind analizate materialele cu caracter electoral direct și indirect. Materialele au fost supuse unei evaluări de conținut și de context, pentru a determina dacă sunt favorabile sau defavorabile unui sau altui partid/unei sau altei formațiuni politice. De asemenea, materialele au fost analizate conform următoarelor criterii de reflectare obiectivă:

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic: Potrivit Codului serviciilor media audiovizuale (CSMA), în virtutea dreptului fundamental la informare, furnizorii de servicii media trebuie a) să asigure distincția clară între fapte și opinii în știri; b) să informeze cu privire la un fapt sau un eveniment corect, iar informația să fie verificată și prezentată în mod imparțial și cu bună-credință (Art.13 (1)). În același timp, potrivit prevederilor deontologice, știrile trebuie să fie imparțiale și obiective și să nu favorizeze anumite partide/grupuri/persoane în detrimentul altora. Prezența elementelor discriminatorii în cadrul reportajelor și știrilor reprezintă un prim criteriu de prezentare a realității prin prisma opiniilor jurnalistului. Filtrarea știrilor și analiza minimă a istoriei și contextului, de asemenea, vorbesc despre apărarea intereselor anumitor actori, dar nu ale publicului larg. Iar Codul electoral, art. 69 (5) stipulează că mijloacele de informare în masă nu vor adopta tratamente privilegiate față de concurenții electorali în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor: Pentru a fi corecte și echilibrate, materialele trebuie să prezinte toate părțile vizate, în special când e vorba de subiecte controversate, și să trateze în mod egal oponenții. De asemenea, mass-media trebuie să asigure accesul la o multitudine de păreri diverse care ar ajuta auditoriul să-și creeze propria opinie asupra subiectelor reflectate. CSMA stipulează că în cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii (Art.13 (4)).

Limbajul și imaginile utilizate: Exagerările și limbajul licențios utilizat în mod deliberat – cum ar fi limbajul peiorativ sau etichetele atribuite anumitor persoane sau organizații, precum și imaginile manipulate astfel încât anumite părți să apară în lumină negativă – ridică grave semne de întrebare cu privire la respectarea standardelor etice și profesionale. Comportamentul etic al jurnaliștilor este pus la îndoială de cele mai multe ori atunci când imaginile prezintă aspecte ce nu corespund realității, când acestea sunt trucate, dar și atunci când anumite știri sunt ilustrate cu imagini ce nu au legătură cu textul. CSMA interzice difuzarea reportajelor susceptibile de a propaga, incita, promova sau justifica ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță sau pe discriminarea pe criterii de sex, de rasă, de naționalitate, de religie, de dizabilitate sau de orientare sexuală (Art. 11(2)).

3. Datele monitorizării

Moldova 1

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada 11-17 iunie 2021, Moldova 1 a difuzat șapte ediții ale Mesagerului, principalul buletin de știri al postului public de televiziune, de la ora 19.00. Cele șapte ediții ale buletinului au inclus 53 de știri cu tangență electorală directă, cu un volum total de 3518 secunde (circa o oră). Toate știrile au fost difuzate în cadrul rubricii „Alegerile Parlamentare Anticipate 2021”. În cea mai mare parte, știrile au reflectat activitățile de campanie ale partidelor înscrise în cursa electorală și declarațiile exponenților acestor formațiuni, acuzații lansate la adresa unor oponenți politici.

12 știri din cele 53 s-au referit la activitatea Comisiei Electorale Centrale, la dosarul examinat de Curtea de Apel Chișinău privind numărul secțiilor de votare de peste hotare, decizia Curții Constituționale de a nu accepta spre examinare în fond constituționalitatea hotărârilor CEC privind deschiderea secțiilor de votare peste hotare și pentru regiunea transnistreană, decizia autorităților de a elibera acte de identitate pentru alegători în termene restrânse, raportul Centrului pentru Jurnalism Independent privind monitorizarea a zece posturi de televiziune în campania electorală etc.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În perioada de raport, Moldova 1 a reflectat corect și echidistant activitățile desfășurate de concurenții electorali. Subiectele care au vizat procesul electoral, dar și participarea în campanie a candidaților prezenți în știri (41 de știri în total) au fost reflectate de o manieră neutră de către postul public de televiziune, fiind respectat principiul separării faptelor de opinie. Moldova 1 nu a favorizat sau defavorizat în mod evident vreun concurent electoral, adoptând un comportament neutru în raport cu toți candidații în alegeri.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

În cele șapte ediții ale Mesagerului, analizate în perioada de raport, jurnaliștii postului public de televiziune au recurs la 98 de surse în cele 53 de știri monitorizate. 16 dintre cele 53 de materiale au reflectat subiecte controversate. Moldova 1 a asigurat echilibrul de surse aproape în toate materialele puse pe post.

Totuși, dezechilibru a putut fi observat într-o știre din buletinul din 11 iunie, când PAS a protestat în fața Penitenciarului 13 din Capitală afișând un *banner* de dimensiuni mari cu imaginile mai multor politicieni, oameni de afaceri, judecători etc., scandând „*Hoții la pușcărie!*”. Jurnaliștii postului public de televiziune nu au anunțat că ar fi depus efort să obțină reacția celor vizați.

Din perspectiva frecvenței și spațiului aparițiilor, cea mai mare prezență au avut-o reprezentanții BECS - 12 apariții directe sau mențiuni și cel mai mare volum pentru intervenții directe sau indirecte comparativ cu alți candidați (388 de secunde), urmați de PAS cu 13 apariții directe sau mențiuni și un volum de 268 de secunde.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
BECS	12	388
PAS	13	268
PPDA	7	137
PDC	3	114
PACE	4	89
AUR	3	78
PP Șor	2	74
PPPO	1	73
PPM	2	60
PD / PVE	1	25

În știrile monitorizate au mai fost citați și menționați câte o singură dată PMPSN cu 20 de secunde și PCC cu 5 secunde. POM și PS au fost menționate de câte două ori, iar BERU, PNOP, PRM, PUN au fost menționate câte o singură dată, fără a fi citate.

În perioada 11-17 iunie 2021, Moldova 1 s-a limitat, în majoritatea materialelor puse pe post, la o singură sursă de informare și nu a tratat subiectele în profunzime, cum ar fi să abordeze alte surse relevante pentru subiectul reflectat sau să ofere informație de context.

Din perspectiva asigurării egalității de gen, la Moldova 1 sursele/protagoniștii de sex masculin au fost citați/menționați de 49 de ori, iar femeile au fost citate/menționate de 16 de ori (24%).

Limbajul și imaginile video utilizate

În perioada 11-17 iunie, limbajul folosit de televiziune în materialele puse pe post în cadrul Mesagerului a fost în conformitate cu normele deontologice. Imaginile utilizate au fost neutre și au respectat standardele etice și profesionale.

Jurnal TV

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada monitorizată, postul de televiziune Jurnal TV a difuzat 26 de subiecte electorale în cele cinci ediții ale principalului buletin de știri al zilei, cu un volum de 3262 de secunde (0,9 ore). Materialele au reflectat activitățile de campanie ale concurenților cu prezentarea angajamentelor electorale, au oferit informații de la Comisia Electorală Centrală cu privire la procesul electoral, au relatat despre cheltuielile de campanie ale candidaților la fotoliul de deputat, au anunțat despre organizarea dezbaterilor televizate, dar și despre alte aspecte ce țin de educația electorală a cetățenilor. De asemenea, postul a urmărit și a reflectat pe larg subiectul privind numărul de secții de votare de peste hotare.

Știrile care au vizat direct candidații electorali s-au regăsit la rubrica „Alegeri parlamentare anticipate 2021”. Alte știri despre procesul electoral au fost difuzate în afara rubricii.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Postul Jurnal TV a reflectat corect activitățile desfășurate de concurenții electorali. Subiectele care au vizat procesul electoral, dar și activitățile de campanie ale candidaților prezenți în știri au fost reflectate de o manieră neutră și echidistantă. Nu au fost depistate abateri de la normele deontologice, iar faptele au fost separate de opinie. Nu au fost identificate predilecții față de anumiți concurenți electorali sau tendințe de favorizare/defavorizare în raport cu aceștia.

În două ediții (16 și 17 iunie), Jurnal TV a difuzat un bloc de știri scurte despre evenimentele de campanie ale concurenților electorali. Durata aparițiilor a fost, în mare parte, aceeași pentru toți candidații. Postul precizează că „*ceilalți concurenți electorali nu au organizat astăzi evenimente publice vizibile în cadrul campaniei electorale*” cu referire la candidații care nu s-au regăsit în această sinteză în edițiile respective.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

Reporterii Jurnal TV au consultat 96 de surse în realizarea subiectelor electorale, cu intervenții directe sau indirecte. Cel mai mult au fost citați concurenții electorali de la evenimente electorale sau care au lansat acuzații, precum și reprezentanți ai instituțiilor statului solicitați să comenteze anumite subiecte.

Din perspectiva spațiului de emisie alocat, cea mai mare prezență revine reprezentanților PPDA, candidatul electoral cu cel mai mare volum pentru intervenții directe sau indirecte - 226 de secunde. Reprezentanții PPDA au apărut în știri ce au reflectat evenimente de campanie, dosarul examinat de Curtea de Apel Chișinău privind numărul secțiilor de votare de peste hotare sau subiecte conflictuale. Concurentul electoral PAS, cu o frecvență aproape egală în știri, a avut un volum de emisie de 162 de secunde. BECS a beneficiat de 112 secunde, cu apariții directe sau indirecte.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
PPDA	10	226
PAS	8	162
BECS	5	112
PDM	3	111
PP Șor	3	104
PPPO	2	78
PACE	4	68
AUR	4	52
PDCM	2	48
PPPM	2	38

BERU a avut o apariție de 35 de secunde și a fost menționat de patru ori; PDA - o apariție de 20 de secunde și două mențiuni; PUN a fost menționat de patru ori, PPPS, POM, PRM, PACCC - o singură dată. Tot o singură dată au fost menționați candidații independenți care au depus actele la CEC, Ion Stegărescu și Veaceslav Valico.

Din totalul de 26 de materiale electorale directe sau indirecte, trei au avut caracter conflictual, dintre care unul a fost parțial dezechilibrat din punct de vedere al surselor citate. Astfel, în ediția din 16 iunie, a fost difuzată o știre în care Inga Grigoriu (candidată pe listele PPDA) și prezentată în buletin ca „șefa comisiei «Laundromat»” afirmă că a obținut „documente secretizate care ar dovedi implicarea firmelor lui Veaceslav Platon în fraudă bancară și în spălătoria rusească”, exprimându-și nemulțumirea că acesta a fost eliberat de procurori. Reporterii au solicitat și au inclus în știre opinia lui Veaceslav Platon, iar în cazul celeilalte părți vizate se menționează că „deocamdată Procuratura Generală nu a răspuns la acuzațiile Ingăi Grigoriu”.

Din perspectiva asigurării egalității de gen, sursele/protagoniștii de sex masculin au fost citați/menționați de 41 de ori, iar femeile au fost citate/menționate de 14 ori (25%).

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul și imaginile video utilizate în buletinele de știri difuzate de Jurnal TV au fost în corespundere cu normele deontologice, fără abateri și elemente discriminatorii.

NTV Moldova

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

Între 11 și 17 iunie, canalul NTV Moldova a difuzat 42 de știri ce s-au referit direct sau indirect la alegerile parlamentare anticipate, în cadrul a cinci ediții ale buletinului de la ora 19.00. Știrile electorale au avut un volum total de 6887 de secunde (circa 1,9 ore), iar cele mai multe au fost incluse la rubrica *Electorală 2021*. Subiectele au vizat promisiunile electorale ale BECS, întâlniri în teritoriu ale exponenților Blocului și demararea campaniei „Săptămâna familiei”; lansarea în campanie și angajamentele altor câtorva formațiuni; briefinguri ale mai multor candidați pe listele BECS sau ale altor formațiuni care au lansat acuzații la adresa unor membri PAS și a Președinției; numărul secțiilor de vot ce ar urma să fie deschise în diasporă și în regiunea transnistreană. În patru din cele cinci buletine analizate au fost difuzate câte 1-2 reportaje despre realizările primarilor PSRM în diferite sate, iar câte o știre a vizat un nou lot de vaccin Sputnik V, rezultatele unei cercetări sociologice și activitatea curentă a CEC.

Știrile care au ținut de activitatea BECS, PAS/Președinția, cea a primarilor PSRM au fost extinse, completate cu voxuri și informație de background. Pe de altă parte, cele care s-au referit la activitatea altor concurenți electorali au fost în mare parte scurte și realizate dintr-o singură sursă.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Contrar prevederilor Codului Serviciilor Media Audiovizuale și Codului deontologic al jurnalistului din R. Moldova, NTV Moldova a continuat să informeze părtinitor și lipsit de echidistanță despre subiectele cu tematică electorală. Prin felul în care a abordat evenimentele și informațiile, redacția a recurs la tehnica Salvatorului național (plasarea în lumină pozitivă a BECS) versus cea a dușmanului intern (punerea în lumină negativă a PAS și a președintei Maia Sandu). Mai mult de jumătate din știrile monitorizate au avut un caracter tendențios (27 din 42).

Exponenții BECS au fost favorizați în 16 știri din totalul celor analizate. NTV Moldova a relatat în materiale extinse despre angajamentele electorale ale Blocului: reducerea decalajului dintre

venituri și cheltuieli și ajutor alimentar pentru familiile cu copii, majorarea bugetelor primăriilor, implementarea programelor „Drumuri bune pentru toți” și „Școala rurală”, modernizarea spitalelor și alte promisiuni legate de domeniul Sănătății. În susținerea BECS și a faptului că inițiativele „*sunt așteptate de oamenii din întreaga țară*”, buletinele de știri au fost completate cu voci ale cetățenilor care confirmă necesitatea acestor deziderate. Pe 16 iunie a fost difuzată știrea „*Supărați pe haosul din țară*”, în care NTV Moldova afirmă, în baza mai multor vox-uri, că „*sărăcia, salariile mici, prețurile exagerate și lipsa locurilor de muncă i-au determinat pe mulți moldoveni să aleagă drumul străinătății. Cei care au mai rămas în țară sunt revoltați de haosul pe care l-au instaurat partidele proeuropene în ultimii 12 ani. Oamenii spun că vor stabilitate și forțe statale la conducere*” (generalizare și amestec dintre fapte și opinii). În a doua parte a știrii, redacția amintește că BECS și-a prezentat programul electoral pe 8 iunie, trece în revistă angajamentele electorale și dă asigurări că anume BECS „*poate elimina sărăcia și readuce țara pe calea dezvoltării*”.

Totodată, NTV Moldova a difuzat cinci reportaje din regiunile R. Moldova, în care a relatat despre realizările primarilor în localitățile pe care le administrează, fiind vorba despre reparația drumurilor, sisteme de iluminare, reabilitarea grădinițelor, construcția unui pod etc. Toate au un caracter laudativ - „*[primarul, n.a.] a reușit să schimbe calitatea vieții oamenilor*” - și în fiecare se menționează că realizările au fost posibile „*doar cu sprijinul administrației publice centrale*”.

În contrast, NTV Moldova a defavorizat PAS și pe președinta Maia Sandu în 20 de știri din 42 monitorizate. Bunăoară, în fiecare buletin au fost inserate materiale în care exponenți BECS acuză membri PAS de probleme de integritate: luare de mită, conflicte de interese, evaziune fiscală, acte de corupție, fals în documente etc. În mare parte, afirmațiile se referă la informații din trecut, iar cele invocate nu sunt verificate de jurnaliști din alte surse/nu se face trimitere la probe. Într-o știre din 11 iunie, deputatul Vitali Evtodiev afirmă că PAS pregătește „*grupuri de oameni care vor încerca să blocheze accesul cetățenilor din stânga Nistrului la secțiile de votare*”. De remarcat că știrile care vizează PAS se referă strict la acuzații și nu reflectă activitatea curentă de campanie a formațiunii.

Președinția a fost vizată în 10 știri ce se referă direct sau indirect la campania electorală. Pe 14 iunie, deputatul Vasile Bolea acuză instituția prezidențială de „*intervenție abuzivă în activitatea Inspecției Financiare*”, iar pe 17 iunie este citată o postare ce aparține lui Igor Dodon cu privire la recepționarea unui nou lot de vaccinuri din Federația Rusă, în care accentuează că acest fapt a fost posibil datorită eforturilor sale și ale PSRM, „*în pofida impedimentelor din partea președintelui*”. Tot pe 17 iunie, NTV Moldova a difuzat două știri în care AUR și PP Șor aduc un șir de acuzații la adresa Președinției și Maiei Sandu, privind implicarea acesteia în campania electorală și plagierea unui proiect de lege.

În concluzie, prin intenția evidentă de a pune în lumină pozitivă sau negativă anumiți concurenți electorali, NTV Moldova nu a respectat prevederile Codului Electoral (art. 69 (1)) care stipulează că „*radiodifuzorii, în cadrul tuturor programelor lor (...) au obligația de a respecta principiile de echitate, responsabilitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor*”, precum și prevederile Codului Serviciilor Media Audiovizuale (art.13 (6)) privind „*asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică*”.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

Cele 42 de materiale relevante au citat direct sau indirect 147 de surse, în principal candidații electorali (de regulă reprezentanți ai BECS); primari, instituții precum CEC sau Curtea de Apel Chișinău, cetățeni.

Cea mai mare prezență în știri au avut-o reprezentanții BECS, care au intervenit timp de 2149 de secunde (0,6 ore sau a treia parte din volumul total de emisie monitorizat). În același timp, spațiul dedicat BECS a fost de 20-30 de ori mai mare decât cel alocat altor concurenți citați sau menționați. Unele știri care vizează Blocul au avut o durată de 200-300 de secunde, spre deosebire de cele în care sunt citați/menționați alți candidați - până la 60 secunde. Reprezentanții PAS au fost menționați de 11 ori, având trei intervenții directe sau indirecte, în timp ce Președinția și președinta Maia Sandu au fost menționate de 10 ori în știri, dar nu au fost citați direct sau indirect.

În afara BECS și PAS, canalul TV a mai informat în această perioadă, pe scurt, despre activitățile de campanie ale PPDA (trei știri), PP Șor (două știri), AUR, PACE, PDM, PLD, PMPSN, PPM, PPPO și PUN - câte o singură știre fiecare. Atitudinea față de aceste formațiuni a fost neutră. NTV Moldova nu a oferit acces în știri și altor candidați înscriși în cursă: BERU, PACCC, PDCM, PPS, PVE și alții.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/TOP 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
BECS	24	2149
PP ȘOR	4	279
PPDA	4	206
AUR	1	121
PAS	11	89
PACE	1	82
PDM	1	68
PUN	1	64
PPM	1	63
PLD	1	58

17 știri au avut un caracter conflictual, conținând diverse acuzații, iar 11 dintre acestea au fost neechilibrate sau parțial dezechilibrate. Este vorba în principal despre știrile în care sunt aduse acuzații privind lipsa de integritate a unor membri PAS. În câteva din aceste știri lipsește orice replică, iar în altele NTV precizează că „*purtătoarea de cuvânt a PAS, Aurica Jardan, a refuzat să comenteze declarațiile*” sau că „*nu a răspuns la apeluri și mesaje*”. Jurnaliștii NTV Moldova includ aceste mențiuni în finalul știrilor, fără a proba efortul de a obține o reacție. Or, în condițiile în care redacția decide să preia din alte surse subiecte și acuzații defăimătoare, aceasta trebuie să-și asume responsabilitatea de a include și opinia părții vizate, în special în cazurile în care acuzațiile sunt lansate la adresa unor persoane concrete. Un exemplu relevant în acest sens este o știre din 16 iunie, când Grigore Novac (BECS) l-a acuzat pe Andrei Spînu (PAS) de tăinuirea averii, făcând trimitere la „*mai multe investigații jurnalistice*”. NTV Moldova nu informează dacă a încercat să-l contacteze pe reprezentantul PAS și nici nu include comentariile lui Andrei Spînu cu care a fost citat în cel puțin două dintre investigațiile jurnalistice ([RISE Moldova](#) și [Ziarul de Gardă](#)). Astfel, postul nu a ținut cont de prevederile

Art.13 (4) al Codului Serviciilor Media Audiovizuale privind obligația reflectării echilibrate a diferitelor opinii.

În perioada de monitorizare, postul a asigurat echilibrul surselor din perspectiva de gen, protagoniștii de sex masculin și feminin fiind citați/menționați practic în număr egal - 67 de femei și 68 de bărbați.

Limbajul și imaginile video utilizate

Imaginile video utilizate la adresa concurenților electorali în buletinele de știri de la NTV Moldova au fost în corespundere cu normele deontologice. Limbaj discriminatoriu la adresa minorităților sexuale a fost identificat în cazul știrii din 14 iunie despre lansarea de către BECS a „Săptămânii familiei”, prin care blocul vrea să promoveze valorile familiei tradiționale și se declară „împotriva cuplurilor homosexuale”. „În această duminică, ei, cei care promovează sodomia, planifică să vorbească despre tată unu, părinte unu, părinte doi, legalizarea căsătoriei dintre doi bărbați și două femei”, afirmă într-o intervenție directă Vladimir Bolocan. „Așa ceva nu trebuie să fie nici în Moldova, nicăieri, e păcat și nu e bine așa ceva. Familia e copii, mama, tata, dar la dâșii [membri LGBT, n.a.] e altceva”, declară o femeie prezentă la evenimentul de lansare a campaniei. Postul de televiziune promovează aceste afirmații, care pot să incite la ură sau discriminare față de reprezentanții unui anumit grup social.

Prime TV

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada supusă monitorizării, postul de televiziune Prime TV a difuzat cinci buletine ale *Primelor știri*, în care au fost prezentate 37 de materialele cu caracter electoral direct sau indirect cu o durată totală de 4262 secunde (1,2 ore). Tematica știrilor electorale a vizat înregistrarea noilor formațiuni în cursa electorală, deciziile CEC și ale instanțelor de judecată pe marginea deschiderii secțiilor de votare peste hotare, dar și în regiunea transnistreană, lansarea partidelor în campania pentru parlamentarele anticipate și enunțarea priorităților acestora în diverse domenii. De asemenea, au fost reflectate conflictele și acuzațiile dintre anumite formațiuni politice, declarații ale reprezentanților formațiunilor pe subiecte politice, sociale, economice, precum și protestele unor partide politice la sediile diferitor instituții de stat. Totodată, în perioada monitorizată, postul Prime TV a difuzat trei materiale cu caracter electoral indirect care au avut în centrul atenției activități ale administrației publice locale și raionale din Orhei.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În general, Prime TV a abordat echidistant și imparțial activitățile desfășurate de concurenții electorali pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie. Știrile au fost obiective, corecte, nefiind sesizate probleme la capitolul separării faptelor de opinii sau partizanat politic, în mare parte fiind respectate normele etice și deontologice.

Totuși, într-un material difuzat pe 11 iunie, s-a remarcat o ușoară tendențiozitate prin selecția subiectului și a citatelor inserate. Prime TV a difuzat o declarație a liderului PSRM, Igor Dodon, făcută într-un depozit frigorific din raionul Ocnița: „Pentru a avea piața de desfacere pentru aceste mere, noi trebuie să avem relații bune, în primul rând, cu Federația Rusă, pentru că în cazul în care se înrăutățesc relațiile cu Rusia, așa cum vor cei de dreapta, să fie Moldova un

plațdarm [cap de podă, n.a.] anti-rus, atunci 200 de mii de tone de mere, circa două miliarde de lei, rămân pe copac". Reporterul nu a solicitat opiniile formațiunilor politice de dreapta, care potrivit lui Igor Dodon își doresc „*înfrățirea relațiilor cu Rusia*".

Într-o știre din data de 17 iunie, în care se anunță că „*Curtea de Apel Chișinău obligă CEC să deschidă cel puțin 190 de secții de vot peste hotare*”, reporterul a recurs la judecăți de valoare, menționând că „*după ce magistrații de la Curtea de Apel s-au expus, liderii și reprezentanții partidelor care au contestat deciziile CEC nu știau cum să-și împartă laurii*”.

În perioada monitorizării, tonalitatea reflectării candidaților electorali a fost una neutră, fără a fi observată favorizarea sau defavorizarea evidentă a unor concurenți electorali. În același timp, PP Șor a fost favorizat în cadrul a trei știri cu caracter electoral indirect. Astfel, pe data de 14 iunie, Prime TV a anunțat că „*încă o stradă a fost renovată la Orhei*”, pe 15 iunie a remarcat că „*la Orhei continuă renovarea integrală a curților de bloc*”, iar pe 16 iunie a informat că „*în două sate din Orhei au fost inaugurate terenuri de joacă*”. În cadrul celor trei reportaje au fost inserate citate directe ale primarilor respectivelor localități, dar și ale președintelui raionului Orhei, toți fiind exponenți ai PP Șor. Într-un caz, mai exact pe 15 iunie, reporterul a menționat că „*primarul Pavel Verejanu a fost ales din partea PP Șor*”, făcându-se astfel transfer de imagine.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

În perioada de raport, Prime TV a asigurat o diversitate relativă a surselor, postul TV utilizând 121 de surse pentru documentarea celor 37 de știri. Principalele surse au fost candidații electorali, membrii CEC, reprezentanți ai administrației publice centrale, cetățeni.

Din perspectiva frecvenței aparițiilor actorilor electorali, reprezentanții BECS și PAS au avut cele mai multe apariții - câte nouă fiecare. Intervențiile BECS și PAS au fost determinate în special de activități de campanie, dar și de acuzații din partea altor concurenți electorali. Acestea au fost urmate de reprezentanții PP Șor, cu șase apariții, și de cei ai PPDA, AUR și PACE, cu câte cinci apariții fiecare. În același timp, PPDA și PP Șor au înregistrat cel mai mare volum al intervențiilor – 241 și, respectiv, 240 de secunde. În cazul PPDA, acestea au fost determinate de activități de campanie, acuzații venite din partea altor actori electorali sau de decizii ale instanțelor de judecată privind deschiderea secțiilor de votare peste hotare. Intervențiile PP Șor au fost generate de activitățile administrației publice locale din or. Orhei, evenimente de campanie sau intimidări din partea unor concurenți electorali. PDCM, BERU și PPPO au avut două apariții, iar PPPS, PPPOM, PNOI (redenumit în PAȘ), PPM și PRM au fost menționați câte o singură dată. Într-un caz au fost enumerați toți concurenții pe care CEC i-a admis la alegerile parlamentare din 11 iulie.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
PPDA	5	241
PP Șor	6	240
PAS	9	179
BECS	9	166
AUR	5	125
PPPO	2	89

PDCM	2	87
PACE	5	43
BERU	2	11

Știrile referitoare la înregistrarea noilor concurenți electorali sau lansarea acestora în campania electorală au fost realizate, în principal, dintr-o singură sursă, fără a fi incluse informații de context. În același timp, materialele controversate (13) au asigurat în mare parte echilibrul surselor, cu o singură excepție. Astfel, pe 15 iunie, Prime TV a difuzat o știre în care anunța că „PAS a schimbat trei candidați de pe listă, în urma scandalurilor legate de numele acestora”. Având în vedere că „numele celor trei candidați sunt implicate în scandaluri de contrabandă, droguri și excrocherie”, era necesară reacția unor membri PAS pentru a echilibra știrea. Reporterul însă s-a rezumat la mențiunea că „președintele interimar al formațiunii, Igor Grosu, nu ne-a răspuns la telefon pentru ne a oferi un comentariu despre schimbarea candidaților pe lista PAS”.

Pe 17 iunie, Prime TV a difuzat o știre în care „reprezentanții AUR se plâng că sunt urmăriți și persecutați, inclusiv de instituțiile statului”. Reporterul mai menționează că „în opinia lui Vlad Bilețchi, scopul de a scăpa de AUR din cursa electorală îl au reprezentanții Partidului Acasă Construim Europa, ai blocurilor electorale Renato Usatîi, Comuniștilor și Socialiștilor, precum și Ministerul de Interne și Serviciul de Informații și Securitate”. În încercarea de a solicita opinia părților vizate, Prime TV ilustrează pe ecran mesajele expediate lui Gh. Cavaliuc (PACE) și lui Renato Usatîi (BERU) cu rugămintea de a comenta acuzațiile aduse de AUR, însă în imagine apar mesajele transmise din partea reporterului Publika TV, Doina Ivanov, și nu a reporterilor Prime TV.

PRIMELE ȘTIRI POLITICĂ ECONOMIE SOCIAL EXTERNE SPORT DIVERTISMENT CULTURĂ CRIME

Reprezentanții AUR se plâng că sunt urmăriți și persecutați, inclusiv de instituțiile statului

acum 8 ore

Vrem o reacție de la dumneavoastră. Mulțumesc!

azi 13:01

Domnule Usatîi, bună ziua. Doina Ivanov vă scrie de la Publika TV, vrem o reacție de la dumneavoastră referitoare la acuzațiile aduse de către reprezentanții AUR privind implicarea dumneavoastră și a membrilor din partid în persecutarea acestora! Mulțumesc!

PRIMELE ȘTIRI

AUR: SUNTEM PERSECUTAȚI ÎN CAMPANIE

BILETCHI: VOR SĂ SCAPĂ DE AUR ÎN CAMPANIA ELECTORALĂ

Captură de ecran/Prime TV, Primele știri, 17 iunie 2021. Mesajele expediate de reporterii de la Publika TV concurenților electorali pentru a fi solicitată a doua sursă sunt utilizate la Prime TV.

Din perspectiva asigurării egalității de gen, postul a acordat prioritate surselor/protagoniștilor de sex masculin, care au fost citați/menționați de 58 ori, femeile fiind citate/menționate în 34 de cazuri (36%).

Limbajul și imaginile video utilizate

Prime TV nu a utilizat limbaj discriminatoriu la adresa concurenților electorali în știrile difuzate în perioada de raport. În ceea ce privește imaginile, acestea au fost neutre și au respectat standardele etice și profesionale.

Primul în Moldova

Implicarea în campania electorală

În perioada 11-17 iunie 2021, postul de televiziune Primul în Moldova a reflectat activ campania electorală, difuzând în cinci buletine de știri, 44 de subiecte cu caracter electoral direct și indirect, cu durata de 6747 secunde sau 1,9 ore. Majoritatea acestora s-au rezumat la activități de campanie ale candidaților înscriși în cursa electorală, în principal ale Blocului Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor, pe de o parte, și la subiectele ce țin de presupusele probleme de integritate pe care le-ar avea unii candidați de pe listele PAS, pe de altă parte. Buletinele de știri au conținut și subiecte difuzate în afara rubricii electorale, care au vorbit despre reușitele și succesele înregistrate în diferite localități datorită conlucrării dintre primari și autoritățile centrale sau despre diverse probleme ale oamenilor în care tangențial sunt menționați candidații electorali sau președinta Maia Sandu.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Peste jumătate (25) din materialele relevante prezentei monitorizări au fost tendențioase, fiind evidentă intenția postului de a-i pune în lumină pozitivă sau negativă pe anumiți concurenți electorali. Lipsa de imparțialitate a fost remarcată la selectarea subiectelor pentru reflectare și unghiul de abordare, în materialele respective fiind scoase în prim plan fie doar realizări și succese ale unui concurent, fie eșecurile și acuzații de diferit ordin la adresa altui concurent. Exemple de materiale tendențioase: știrea din 11 iunie despre preocupările reprezentanților BECS față de problema asigurării prezenței la vot a cetățenilor din stânga Nistrului, în care este inclusă informație de context pentru a demonstra că PAS s-a opus participării acestora în alegerile prezidențiale din 2020; știrea din 14 iunie despre întâlnirea liderilor BECS cu reprezentanții minorităților naționale, care își arată, în mai multe voci, admirația pentru reprezentanții blocului și își exprimă speranța că BECS va câștiga alegerile. Știrea respectivă e urmată de un material care prezintă imagini din mediul online despre o ceartă de la întâlnirea reprezentanților PAS cu membri ai comunității rome din Otaci, care o acuză pe Maia Sandu că ar „urî evreii, țiganii”, iar o participantă întreabă „Ea ce, e nașistă, s-au cum să înțelegem?” (14 iunie). În aceeași zi, materialul despre o acțiune electorală a PPDA cu privire la situația de la ÎS Calea Ferată din Moldova a fost completat cu informație și citate care să arate eforturile anterioare ale PSRM în Parlament pentru soluționarea problemei respective, menționându-se că acest lucru nu s-a întâmplat pentru că președinta Sandu a dizolvat Parlamentul. În aceeași cheie este construită știrea cu caracter electoral indirect despre problemele cu care se confruntă fermierii moldoveni din cauza că piața e inundată cu produse străine. În finalul știrii se menționează că Parlamentul a adoptat modificări la legislație, care ar fi trebuit să rezolve problema, dar președinta Maia Sandu nu a promulgat legea respectivă. O altă știre cu caracter electoral indirect a informat despre prelungirea perioadei în care moldovenii pot să-și legalizeze

șederea în Federația Rusă, președintele rus Vladimir Putin semnând documentul respectiv după ce anterior Igor Dodon ar fi solicitat acest lucru autorităților ruse.

Știrile despre primarii unor localități (unii fiind prezentați drept primari PSRM, iar alții nu) au informat exclusiv pozitiv despre realizările acestora și au accentuat în repetate rânduri despre importanța susținerii pe care au avut-o din partea autorităților centrale. În aceste știri (4), alături de altele două, a fost evidentă o tentă apreciativă din partea reporterului, iar în celelalte materiale faptele au fost separate de opinie. Astfel, știrea din 15 iunie despre un conflict cu implicarea consilierilor locali de la Condița începe cu „*Declară una și fac alta. În timp ce candidații pentru funcția de deputat ai Partidului Acțiune și Solidaritate declară grijă pentru copii, aleșii locali ai formațiunii se împotrivesc deschiderii instituțiilor școlare*”, fără ca acest citat să fie atribuit vreunei surse. Într-o altă știre, din 14 iunie, despre lansarea de către BECS a „Săptămânii familiei”, reporterul generalizează, afirmând că *Inițiativa BECS e susținută de locuitorii țării*, după care sunt incluse opiniile a două persoane cu referire la subiect.

În perioada de raport a fost evident partizanatul postului Primul în Moldova în favoarea BECS. Acest concurent electoral a fost protagonistul a 24 de știri, dintre care în 11 a vorbit despre programul și obiectivele electorale, iar în alte opt știri aceștia au lansat acuzații la adresa PAS. În 14 materiale, tonalitatea reflectării a fost pronunțat pozitivă pentru BECS, reprezentanții blocului fiind prezentați drept actori care au guvernat bine țara în ultimii ani, au promovat minoritățile naționale, au pledat pentru valorile familiei, au construit drumuri bune și au renăscut localități etc. Aceștia au fost prezentați și drept susținători ai fermierilor afectați de ploile din ultimele săptămâni. Multe știri au conținut promisiuni electorale în domeniul educației, sănătății etc. În același timp, a fost evidentă atitudinea tendențioasă față de PAS și președinta Maia Sandu, tonalitatea reflectării acestora fiind negativă în 10 și, respectiv, opt știri acuzatoare.

Tonalitatea reflectării celorlalți concurenți despre care a informat Primul în Moldova a fost predominant neutră, cu excepția PLD, care a avut o apariție în lumină negativă, și PPM – o apariție în lumină pozitivă. Astfel, Primul în Moldova nu a respectat prevederile Codului Electoral (art. 69 (1)) care stipulează că „*radiodifuzorii, în cadrul tuturor programelor lor (...) au obligația de a respecta principiile de echitate, responsabilitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor*”, dar și prevederile Codului Serviciilor Media Audiovizuale. Art.13 (6) care prevede *asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică*.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

În perioada 11-17 iunie 2021, la documentarea știrilor, Primul în Moldova a citat și/sau menționat 120 de surse în buletinele de știri, în mare parte candidați în alegeri, cetățeni și CEC. Concurentul electoral cel mai prezent pe ecrane a fost BECS, căruia i s-a alocat un spațiu de emisie pentru intervenții directe și indirecte de zeci de ori mai mare decât altor candidați. PPO a avut o apariție, iar reprezentanții BERU au fost menționați tangențial într-un material acuzator la adresa PAS. În câteva rânduri au fost listați toți candidații înregistrați. Președinta Maia Sandu a fost menționată de opt ori, fără a avea intervenții directe.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
----------------------------	-----------	--

BECS	24	1556
PPDA	5	269
PP ȘOR	4	268
PAS	11	148
AUR	1	130
PUN	1	90
PPM	1	80
PLD	1	70
PSN	2	65
PACE	1	64

Postul a avut în perioada de raport 16 știri controversate, majoritatea absolută vizându-i pe candidații la funcția de deputați de pe lista PAS, 11 dintre ele fiind dezechilibrate. Primul în Moldova a difuzat zilnic câte 1-2 știri la adresa PAS și câte 1-2 care au vizat-o pe Maia Sandu. De regulă, aceste știri au conținut intervenții denigratoare, menționând că cei vizați fie nu au răspuns la telefon, fie nu au comentat acuzațiile, fără a fi vizibil efortul jurnalistului de a găsi modalități alternative pentru a asigura echilibrul surselor. Numărul mare de cazuri în care instituția media s-a limitat la a informa telespectatorii că protagoniștii nu au răspuns la telefon indică asupra unei tendințe/obișnuințe de face jurnalism bazat pe o singură sursă. Astfel, postul nu a respectat Art. 13 (4) din Codul serviciilor media audiovizuale potrivit căruia „*În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii*”.

Majoritatea surselor din știrile difuzate de Primul în Moldova au fost bărbați – 70, iar femeile au fost citate de 41 de ori (37%), acesta fiind unul din cei mai buni indicatori în rândul posturilor monitorizate. Sursele de sex feminin au fost, de regulă, citate în materialele despre candidații BECS (vox populi).

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul și imaginile video utilizate în buletinele de știri difuzate de Primul în Moldova au fost în majoritatea cazurilor în corespundere cu normele deontologice, fiind înregistrate câteva materiale cu abateri de la reguli și standarde profesionale. Astfel, în știrea din 6 iunie, în care era vorba de obiectivele electorale BECS pe domeniul sănătății, apare imaginea neblurată a unui copil minor în incinta unei instituții medicale, fapt interzis de legislație (...). De asemenea, în știrea din 14 iunie, despre lansarea de către BECS a *Săptămânii familiei*, ca un antipod al activităților anunțate de comunitatea LGBT, a fost remarcat un limbaj discriminatoriu în raport cu reprezentanții acestei comunități. Referindu-se la intenția comunității LGBT de a organiza un marș de solidaritate la 20 iunie, unul dintre vorbitori spune că „*în această duminică ei, cei care promovează sodomia, planifică să vorbească despre legalizarea căsătoriei dintre doi bărbați și două femei. În ziua când comunitatea LGBT va organiza marșul homosexualilor, marșul indecenței, al rușinii, haideți să le arătăm, că totuși noi suntem majoritatea pe teritoriul Republicii Moldova*”, îndeamnă un alt vorbitor la eveniment, iar postul de televiziune citează fidel aceste afirmații care sunt în măsură să incite la ură și intoleranță față de reprezentanții acestei comunități. Respectiv, postul a încălcat Art. 11(2) al CSMA, care interzice difuzarea reportajelor susceptibile de a propaga, incita, promova sau justifica ura fondată pe intoleranță sau pe discriminarea pe criterii de sex, de rasă, de naționalitate, de religie, de dizabilitate sau de orientare sexuală.

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada 11-17 iunie, Pro TV a difuzat șapte buletine de știri la ora 20.00 în cadrul cărora campania electorală pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie a fost reflectată în 38 de știri cu un volum total de 4043 de secunde (1,1 ore). Principalele subiecte electorale au vizat evoluțiile în jurul deschiderii secțiilor de votare peste hotare, dar și în Transnistria, lansarea a trei formațiuni în cursa electorală și înregistrarea unor noi concurenți de către CEC pentru parlamentarele anticipate, activități de campanie electorală a partidelor deja înregistrate, dar și acuzații din partea unor concurenți la adresa altora.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Postul de televiziune a prezentat știrile cu caracter electoral de o manieră neutră, oferind spațiu de antenă majorității concurenților, fără a fi remarcată favorizarea sau defavorizarea vreunui actor electoral. În știrile care vizau înregistrarea de către CEC a noilor concurenți, Pro TV a enumerat de fiecare dată toate formațiunile deja înregistrate și cele asupra cărora CEC urma să se pronunțe, ilustrând pe ecran denumirea și sigla partidelor.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

În materialele cu caracter electoral, Pro TV a utilizat 140 de surse citate direct sau indirect. De cele mai multe ori protagoniști au fost reprezentanții CEC, concurenții electorali și diverse instituții de stat, cum ar fi MAEIE, MAI, SIS. Știrile cu caracter electoral au avut, de obicei, surse primare – de la conferințele de presă sau de la activitățile electorale organizate de concurenții care aspiră la fotoliul de deputat.

În perioada monitorizării nu a fost sesizată o predilecție pentru un anumit concurent electoral, spațiul de emisie fiind acordat protagoniștilor electorali în funcție de evenimentele desfășurate. Din perspectiva spațiului de emisie acordat, constatăm că reprezentanții PAS, BECS și PPDA au fost citați direct sau indirect de 12 ori, 11 și, respectiv, nouă ori. PP Șor, AUR și BERU au avut o frecvență a aparițiilor de șase, cinci și, respectiv, patru ori. PUN, PPPS, PPPOM și PPM au fost menționați de trei ori fiecare. PACE, PAȘ (redenumit din PNOI) și PRM au fost menționați de două ori fiecare. PPO, PAC și candidatul independent, Veaceslav Valico, au fost menționați o singură dată.

În perioada monitorizată, președinta Maia Sandu a fost menționată de cinci ori, dintre care de două ori a fost citată direct, fiindu-i oferit un spațiu de emisie de 108 secunde.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
PAS	12	163
PPDA	9	154
BECS	11	78
PP Șor	6	56
BERU	4	48

AUR	5	43
PPM	3	23
PPPS	3	15
PPPOM	3	15
PUN	3	0

Din totalul celor 38 de știri cu caracter electoral direct sau indirect, 14 știri au fost controversate. În cazul a două dintre ele nu a fost asigurat echilibrul de surse. Pe 11 iunie, Pro TV a reflectat flashmobul tinerilor PAS în fața Penitenciarului 13 din Capitală. Aceștia țineau în mâini un panou cu imagini ale unor politicieni și judecători, scandând că locul lor este „la pușcărie”. La finalul știrii, reporterul a menționat că „*nimeni dintre persoanele vizate de PAS nu a reacționat deocamdată*”, fără ca reporterii să facă un minim efort pentru a solicita opinia celor vizati.

Într-o altă știre din data de 18 iunie, când postul de televiziune a anunțat că „*în plină campanie electorală, 18 consilieri PSRM au părăsit partidul, nefiind de acord cu decizia formațiunii de a se alia cu comuniștii*”, de asemenea, nu a fost asigurat echilibrul surselor. Pro TV a anunțat că „*PSRM nu a reacționat deocamdată și nici la apeluri nu a răspuns*”. Astfel, postul nu a încercat să identifice surse alternative de informare pentru a asigura echilibrul acestora așa cum prevăd normele deontologice.

La capitolul echilibrului de gen, Pro TV a acordat prioritate surselor masculine (63), în timp ce sursele feminine (15) au avut o reflectare mai mică (19%).

Limbajul și imaginile video utilizate

În perioada monitorizată, Pro TV nu a folosit un limbaj discriminatoriu în raport cu concurenții electorali. Imaginile video și foto utilizate au fost neutre, au corespuns realității și au respectat standardele etice.

Publika TV

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

Publika TV a pus pe post în perioada de monitorizare 35 de știri cu tentă electorală. Volumul total al acestora a fost de 4197 de secunde (1,1 ore). Subiectele au vizat înregistrarea concurenților de către CEC și activități de campanie ale concurenților electorali, ședințele și decizia Curții de Apel cu privire la contestațiile unor candidați referitoare la numărul secțiilor de vot ce urmează a fi deschise în afara țării. O mare parte din știri au fost generate de evenimente sau declarații făcute în spațiul public, fiind documentate din surse primare, fără ca informația/declarațiile candidatului reflectat să fie echilibrate cu opinii ale experților sau să fie trecute prin filtrul critic al jurnalistului, informațiile de context fiind incluse preponderent în știrile controversate.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Majoritatea știrilor (28 din 35) au fost imparțiale și au respectat principiul separării faptelor de opinii. Șapte materiale au avut o tentă tendențioasă evidentă, exprimată atât prin selectarea subiectelor pentru reflectare, cât și prin modalitatea de relatare. De exemplu, postul a difuzat aproape zilnic știri separate despre activitățile/promisiunile electorale ale BECS (6 în total), ai cărui reprezentanți au apărut și în știri privind diverse acuzații la adresa altor concurenți

electorali. Astfel, în știrea din 13 iunie despre lista candidaților BECS, în care fiecare al treilea candidat este reprezentant al minorităților etnice, în final se menționează că BECS este nr.6 în buletinul de vot (în cazul știrilor despre alți concurenți, acest detaliu nu a fost inclus). În materialul din 14 iunie despre lansarea campaniei „*Săptămâna familiei*” de către BECS, reporterul include un citat sumar de la eveniment, a doua jumătate a știrii prezentând informații de context care reamintesc despre obiectivele blocului de a majora indemnizațiile pentru nou-născuți, de a oferi alocații lunare pentru copii și alimentație gratuită pentru elevi. „*Una din principalele prevederi este ca la nașterea primului copil să fie oferite trei salarii medii. De asemenea, PCRM-PSRM propun ca statul să aloce cinci salarii medii pentru nașterea celui de-al doilea copil și șapte salarii medii - pentru al treilea*”, mai spune reporterul.

De asemenea, a fost evidentă atitudinea selectivă în cazul știrilor privind concurentul electoral PAS, candidați (PAS), aceștia fiind reflectați preponderent în materiale în care sunt acuzați de intimidări la adresa membrilor PSRM (11 iunie), PACE (14 iunie) sau de faptul că ar utiliza imaginea președintei Sandu în campanie (16 iunie, 17 iunie). În ambele materiale care au informat despre obiectivele electorale ale PAS, accentul a fost deplasat de pe eveniment pe faptul că mesajele expuse ar *copia la indigo* mesajele președintei. În știrea din 16 iunie despre o activitate de campanie a PAS, burtiera anunță că „*PAS susține antreprenorii/Formațiunea și-a prezentat programul electoral*”, iar după o scurtă introducere, postul accentuează că formațiunea ar încălca legislația „*pronunțând de mai multe ori, în cadrul unei conferințe de presă, numele președintelui*”. În informația de context, care ocupă aproape jumătate din spațiul alocat știrii, sunt prezentate date din rapoartele societății civile și anunțul că reprezentanții BECS au depus o contestație la CEC pe motiv că PAS ar utiliza imaginea președintei.

În perioada de raport s-a observat un anumit grad de tendențiozitate și în raport cu PPDA, o parte din știrile despre acest concurent electoral fiind însoțite de texte depreciative. La 14 iunie, într-o știre despre evenimente de campanie sunt incluse detalii privind acuzațiile pe care i le-a adus un fost susținător al platformei liderului PPDA, Andrei Năstase. La 15 iunie, o știre începe cu „*Au venit, s-au certat și au plecat acasă. E vorba despre consilierii municipali ai Capitalei, care marți au convocat o ședință, dar nu a putut fi deschisă din cauza lipsei de cvorum. Chiar și așa, aleșii locali au găsit motiv de ceartă, iar Andrei Năstase de la Platforma Demnitate și Adevăr și Serghei Burgudji de la Partidul Șor au fost la un pas de a se lua la pumni*”, iar burtiera enunță: „*Năstase, într-un nou scandal*”.

Tonalitatea reflectării majorității candidaților electorali a fost neutră, cu excepția BECS, care a beneficiat de tonalitate pozitivă în trei cazuri, și a PAS, care a fost protagonistul a patru materiale cu tonalitate negativă, PPDA – două știri și PPM – un material în care a fost remarcată tonalitatea negativă. În celelalte cazuri, concurenții electorali au fost reflectați neutru.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

În cele 36 de știri analizate, Publika a citat/menționat 81 de surse, marea majoritate a lor fiind membri ai formațiunilor participante în alegeri, fiind citați și CEC, reprezentanți ai administrației publice centrale și locale, oameni de afaceri. Știrile care au vizat activitățile de campanie au fost în mare parte scurte și au citat o singură sursă (sursele primare de la evenimente), cu excepția celor cu caracter conflictual în care s-a făcut trimitere la mai multe surse menite să asigure echilibrul.

În perioada de raport, postul s-a referit mai mult la activitățile a patru concurenți în alegeri, care au fost citați/menționați de mai multe ori, cu timp de antenă mai mare. Concurenții electorali cei mai vizibili din punctul de vedere al frecvenței și spațiului alocat au fost Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor și PPDA, urmași de AUR.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
BECS	10	395
PPDA	8	342
AUR	6	270
PAS	6	182
PP SOR	3	117
PPM	2	100
PACE	3	85
PVE	1	57
PDCM	1	50
BERU	1	12
PDA	1	10

Restul concurenților au fost menționați în știrile în care au fost listați toți candidații înregistrați. Din numărul total de 15 știri conflictuale, marea majoritate (14) au fost echilibrate, respectând principiul oferirii dreptului la replică. Postul a depus eforturi pentru a echilibra știrile, iar atunci când nu a reușit să obțină a doua părere, a oferit dovada efortului jurnalistic (mesaje expediate prin rețele sociale, demersuri în adresa instituțiilor de stat etc.)

În ceea ce privește echilibrul de gen, în perioada de raport s-a atestat o discrepanță evidentă între numărul bărbaților și femeilor citate - 52 bărbați versus 16 femei (23%).

Limbajul și imaginile video utilizate

În știrile cu caracter electoral limbajul a fost în general, adecvat și neutru. Nu au fost identificate manipulări cu imagini sau tertipuri de montaj.

RTR Moldova

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada de monitorizare, postul de televiziune RTR Moldova a difuzat cinci ediții ale buletinului de știri de la ora 20.00. Acestea au inclus 40 de știri cu caracter electoral direct și indirect, cu un volum total de 2786 de secunde (circa 47 de minute). 35 de știri au fost incluse în cadrul rubricii „Alegeri parlamentare anticipate 11.07.2021”. Acestea au reflectat activitățile de campanie ale concurenților electorali, declarații și acuzații lansate de aceștia, anunțarea angajamentelor electorale propuse de formațiunile politice pe care le reprezintă etc. Celelalte știri, difuzate în afara rubricii cu subiecte electorale, au reflectat proiecte realizate de exponenții PP Șor (două știri), discuția inclusiv despre alegeri a președintei Maia Sandu cu 27 de ambasadori acreditați în Republica Moldova, acreditarea observatorilor de către CEC, referendumul inițiat în satul Dancu pentru revocarea primarului.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În buletinele puse pe post în perioada de monitorizare, RTR Moldova a oferit acces în știri pentru majoritatea candidaților electorali și, în mare parte, a reflectat corect activitățile desfășurate de exponenții formațiunilor politice înscrise în cursa electorală, fără abateri de la normele deontologice.

Totuși, în cadrul buletinului de știri dein 14 iunie, în cadrul rubricii electorale a putut fi observată o abordare ușor tendențioasă într-un material privind angajamentele BECS în raport cu familia tradițională. În intro, prezentatoarea buletinului anunță că „*BECS întotdeauna va apăra valorile familiei tradiționale și va depune eforturi pentru un viitor fericit al copiilor și părinților lor*”, fără să citeze indirect formațiunea sau pe exponenții blocului electoral.

În buletinele din 15 și 16 iunie, RTR Moldova a difuzat în afara rubricii electorale două reportaje tendențioase în care au fost scoase în evidență realizările exponenților PP Șor la Orhei. În ambele reportaje poate fi observat microfonul blurat al postului TV6.

Mai exact, la 15 iunie, imediat după rubrica electorală, RTR Moldova a difuzat un reportaj despre reamenajarea curților în orașul Orhei. „*În Orhei continuă la scară largă proiectul de amenajare a curților blocurilor cu multe etaje. Lucrările sunt în plină desfășurare (...)*”, anunță prezentatoarea în intro, precizând că în această vară se planifică lucrări de reamenajare a 25 de curți din 60. Jurnaliștii îl citează pe Pavel Verejanu în calitate de primar al orașului Orhei, cu precizarea că reprezintă PP Șor. Edilul susține că „*autoritățile depun eforturi pentru a face orașul mai comod și confortabil*”. În reportaj este inclusă și vocea unui cetățean care susține proiectul demarat de autorități.

În cadrul buletinului de la 16 iunie, jurnaliștii de la RTR Moldova anunță că în raionul Orhei continuă să fie amenajate terenuri de joacă pentru copii, fiind vorba despre satele Mana și Teleșeu. „*Copiii vor putea să-și petreacă timpul vesel și în siguranță*”, anunță jurnaliștii. Prezentatoarea precizează că ambele terenuri de joacă au fost construite în cadrul unui proiect mai mare, inițiat de Consiliul raional și susținut de Administrația Publică Locală.

„*La inițiativa primarilor din cadrul PP Șor și autoritățile raionale, terenuri de joacă au fost construite în peste 20 de localități din raionul Orhei*”, se mai precizează în reportaj. În imagini apare și o pancartă cu simbolul PP Șor, pe care scrie că proiectul a fost „*construit la inițiativa Consiliului raionului Orhei*”. Reportajul este completat de vocea unei mame care susține proiectul.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

La documentarea celor 40 de materiale difuzate în perioada 11-17 iunie 2021, jurnaliștii postului RTR Moldova au abordat/citat/menționat 58 de surse. Cel mai des au fost citați direct sau indirect concurenții de la evenimente electorale, conferințe de presă, interviuri pentru alte instituții media, postări pe rețelele sociale etc.

Cinci partide au beneficiat, cu diferență de câteva secunde, de un volum de emisie aproape identic: PDM – 117 secunde, PAS – 116 secunde, BECS – 115 secunde, PP Șor – 111 secunde și PPDA – 105 secunde. Mai multe detalii, în tabel:

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor/Top 10

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, sec
PDM	3	117
PAS	3	116
BECS	3	115
PP Șor	4	111
PPDA	2	105
PACCC	2	79
BERU	2	65
PPO	1	65
PACE	2	63
PDA	2	53

PPM a avut două apariții de 52 de secunde, AUR – trei apariții de 50 de secunde, PP „NOI” – două apariții de 49 de secunde, PRM – o apariție de 43 de secunde, PLD – o apariție de 37 de secunde, PUN – o apariție de 35 de secunde și PVE – o apariție de 20 de secunde.

Din numărul total de știri difuzate, două au reflectat subiecte controversate. În ambele cazuri, RTR Moldova a încercat să ofere un echilibru de surse.

Majoritatea știrilor au fost realizate cu trimitere la o singură sursă, fără a fi abordate alte surse relevante sau fără a se face trimitere la informație de context.

RTR Moldova nu a asigurat echilibrul de gen al surselor/protagoniștilor în știrile monitorizate. Postul de televiziune a citat/menționat de trei ori mai des surse de sex masculin decât de sex feminin - 39 bărbați față de 13 femei (25%).

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul și imaginile video utilizate în buletinele de știri de la RTR Moldova au fost în mare parte în corespundere cu normele deontologice. Totuși, în două materiale puse pe post în perioada 11-17 iunie televiziunea a folosit imagini cu minori: la 14 iunie, atunci când BECS a anunțat că va apăra valorile familiei tradiționale și la 16 iunie – atunci când exponenții PP Șor au inaugurat două terenuri de joacă în două localități din Orhei. Potrivit avocatei poporului pentru drepturile copiilor, Maia Bănărescu, care într-o conferință la 1 iunie a făcut trimitere la standarde internaționale, [utilizarea imaginii copiilor în scopuri electorale și politice este inadmisibilă](#).

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada 11-17 iunie, postul de televiziune TV6 a difuzat 29 de știri cu caracter electoral direct sau indirect, în cele cinci ediții ale principalului buletin de știri al zilei – „Ora Știrilor”. De regulă, materialele s-au regăsit în cadrul rubricii „Electorală 2021”, cu excepția unei știri despre deschiderea terenurilor de joacă în două localități din raionul Orhei. Evenimente de

campanie, înregistrarea candidaților în cursa electorală și promisiunile acestora, cheltuieli de campanie, acuzații lansate de unii candidați au fost principalele subiecte la care s-a referit postul. De asemenea, a fost relatat pe larg subiectul cu privire la numărul secțiilor de votare peste hotare. Materialele electorale au fost relativ diverse din punct de vedere al concurenților electorali, postul relatând despre acțiunile și angajamentele acestora în cazul în care se vor regăsi în viitorul legislativ, dar și despre acuzațiile aduse de unii concurenți la adresa altora. Volumul total al materialelor electorale difuzate a fost de 3301 de secunde (0,9 ore).

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În mare parte, știrile difuzate de TV6 au fost netendențioase, neutre, în care reporterii au reușit să asigure principiul separării faptelor de opinii. Totuși, în cinci materiale din 29 s-a remarcat o notă tendențioasă, fie prin felul cum a fost relatat subiectul, fie prin afișarea burtierelor pe parcursul difuzării subiectelor.

În ediția din 11 iunie, a fost difuzat un material despre lansarea în campania electorală a concurentului electoral PP Șor. Pe lângă obiectivele ce și le asumă în calitate de viitor deputat, Ilan Șor mai declară că este pregătit „să preia șefia Guvernului”, iar reporterul precizează că „și unele sondaje, realizate anterior, au arătat că Ilan Șor este unul dintre politicienii care s-ar descurca cel mai bine în funcția de prim-ministru”. Completarea este una inexactă, întrucât reporterul nu face trimitere la nicio sursă care să asigure credibilitatea unor asemenea afirmații. O altă știre, inclusă în ediția din 14 iunie, relatează despre „tentativele de intimidare și presiunile exercitate asupra Partidului Șor”, aduse la cunoștința Reprezentanților Misiunii preelectorale a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei de către membrii PP Șor. Știrea nu oferă informații exacte despre anumite evenimente semnalate anume în actuala campanie electorală, care ar pune în pericol activitatea electorală a membrilor PP Șor, dar descrie situații anterioare în care au fost vizate Marina Tauber, Reghina Apostolova și alți deputați ai partidului.

O abordare tendențioasă a fost remarcată și în știrea difuzată pe data de 16 iunie, despre solicitarea formațiunii PSRM adresată Autorității Naționale de Integritate, în care cere să fie verificate declarațiile de avere ale unor candidați PAS cu probleme de integritate. Pe lângă detaliile despre cei doi concurenți electori vizați (Boris Marcoci și Andrei Spînu), știrea include și informații de context despre alți foști concurenți care s-au retras de pe lista PAS după ce în spațiul public au apărut informații despre implicarea lor „într-un scandal legat de droguri” sau „învinuiri de escrocherie”. Tot în ediția din 16 iunie se regăsește și o știre despre furtul miliardului, în care Ilan Șor afirmă că „Președinția, Banca Națională, dar și Procuratura... continuă să mintă cetățenii, așa cum au făcut în toți acești șapte ani. Acesta mai spune că interesul acestor instituții nu e să scoată adevărul la lumină și nici să recupereze banii furați”. Știrea este echilibrată, dar însoțită de burtiera „Ilan Șor: BNM, Președinția și Procuratura continuă să mintă” și completată cu detalii care îl poziționează în context pozitiv pe Ilan Șor: „Este gata să ramburseze statului pierderile cauzate în urma fraudei bancare”, „...Șase ani am răbdat, am tăcut, m-am gândit, dar... ajunge” sau „Politicianul a făcut apel către șeful statului, căruia i-a cerut să se implice în acest caz...”.

O altă știre cu elemente de tendențiozitate a fost difuzată pe data de 17 iunie și se referă la inițiativa președintei Maia Sandu, care prevede acordarea mai multor facilități fiscale moldovenilor din diasporă și care, potrivit reprezentanților PP Șor, ar fi „identice cu un proiect propus în 2020 de formațiune”. Știrea e însoțită de burtiera „Tauber: Președintele a furat proiectul partidului „Șor”.

În patru știri, postul TV6 a avut o atitudine evident pozitivă față de PP Șor, mai ales prin difuzarea informațiilor de context incluse în știri („Datorită programului «Casa mea e Moldova», implementat de câțiva ani la Orhei, sute de persoane au revenit definitiv acasă, (...) primesc indemnizații unice în valoare de 10.000 de lei”, „Odată ajunsă în Parlament, echipa sa va schimba viața fiecărui cetățean, așa cum s-a întâmplat în localitățile conduse de primarii formațiunii” sau „La inițiativa primarilor și autorităților raionale, au fost construite terenuri de joacă în circa 20 de sate din raionul Orhei”). De asemenea, doar în știrile ce vizează concurentul PP Șor este inclusă mențiunea despre numărul de ordine în buletinul de vot.

Atitudinea negativă față de concurentul electoral PAS a fost evidentă în trei știri, iar față de președinta Maia Sandu - în două materiale. Tonalitatea știrilor care au reflectat activitatea celorlalți candidați a fost, în general, neutră.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

Reporterii TV6 au consultat 116 surse în realizarea subiectelor electorale, cel mai des fiind citați concurenții electorali, declarații ale candidaților, reprezentanți ai mai multor instituții ale statului solicitați să comenteze afirmații sau învinuiri lansate de concurenți. În calitate de surse, cetățenii apar în două știri cu caracter electoral direct și indirect.

Cea mai mare prezență în știri au avut-o reprezentanții PP Șor, cu o durată a aparițiilor directe și indirecte de 334 de secunde, urmați de cei de la BECS, cu o durată a aparițiilor de aproape trei ori mai mică -123 de secunde, și cei de la PAS, cu o durată a aparițiilor de cinci ori mai mică – 62 de secunde.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor

Subieci citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
PP Șor	10	334
BECS	8	123
PAS	11	62
PPDA	9	54
PACE	4	50
PPPM	2	44
PPPO	2	34
AUR	5	25
BERU	5	10

PDA și PUN au fost menționați de cinci ori, PPPS – de două ori, iar PLD, POM, PRM, PACCC, PDM, PDCM, PMPSN – o singură dată. Tot o singură dată au fost menționați candidații independenți care au depus actele la CEC, Ion Stegărescu și Veaceslav Valico. În două știri au fost enumerați toți candidații înscrși în cursa electorală.

Știrile despre înregistrarea candidaților și lansarea acestora în campanie au inclus opinii dintr-o singură perspectivă, fără date adiționale care ar fi completat informația difuzată.

Din cele 11 materiale electorale controversate, 2 au fost dezechilibrate, iar una - parțial echilibrată. Știrea difuzată pe 15 iunie se referă la conflictul iscat între Andrei Năstase, prezentat

în știre în calitate de consilier PPDA, și consilierul PP Șor, Serghei Burgudji, în timpul ședinței Consiliului Municipal Chișinău. Materialul descrie detaliat incidentul dintre cei doi, cu o intervenție acuzatoare a reprezentantului PP Șor, dar nu include și părerea PPDA, pentru că „*ulterior aceștia nu ne-au răspuns la telefon pentru un comentariu*”. Altă încercare care să illustreze efortul jurnalistic de echilibrare a știrii nu a fost menționată. O știre în care reporterul nu a reușit să asigure pe deplin echilibrul este și cea despre declarațiile de avere ale candidaților PAS, Boris Marcoci și Andrei Spînu. Materialul conține opinia candidatului PAS, Andrei Spînu, față de acuzațiile ce i se aduc. În cazul lui Boris Marcoci, care este poziționat în context negativ prin intervenția candidatului BECS, Grigore Novac, se menționează doar că „*Boris Marcoci nu ne-a răspuns la telefon pentru o reacție, iar purtătorul de cuvânt de la PAS ne-a întrerupt apelul*”. Nu se face referință la alte tentative repetate, inițiate de redacție, pentru a oferi telespectatorilor un material echilibrat.

O altă știre dezechilibrată a fost difuzată pe data de 17 iunie, despre vandalizarea unui panou electoral al BECS de către candidatul AUR. Știrea conține explicația candidatului AUR pentru acest gest, precum și replica candidatului BECS, Corneliu Furculiță, potrivit căruia „*PAS (...) le-ar fi dat indicații celor din AUR să recurgă la acest gest*”. Reporterul nu menționează dacă a încercat să obțină opinia celor de la PAS pentru a comenta acuzațiile.

Din perspectiva egalității de gen, postul TV6 nu a asigurat egalitatea surselor, protagoniștii de sex masculin fiind citați/menționați de 37 ori, iar cele de sex feminin de 17 ori (31%).

Limbajul și imaginile video utilizate

În cadrul știrilor despre campania electorală, TV6 a utilizat, în general, un limbaj neutru, fără elemente care ar discrimina sau defavoriza concurenții electorali. Imaginile puse pe post au fost în corespundere cu normele deontologice. Totuși, în cazul unui subiect, difuzat pe data de 16 iunie, au fost utilizate imagini cu copii care apar și în calitate de surse, contrar recomandărilor formulate și expuse public anterior de către Avocata poporului pentru drepturile copilului, Maia Bănărescu.

Implicarea în reflectarea campaniei electorale

În perioada 1-10 iunie 2021, TV8 a difuzat în cele șapte ediții ale principalului buletin de știri de la ora 19.00 24 de materiale cu tentă electorală directă sau indirectă, cu un volum total de 4016 secunde (puțin peste 1,1 ore). O parte dintre ele s-au regăsit la rubrica *Electorală 2021*. Postul TV a relatat detaliat la subiectul examinării la Curtea de Apel Chișinău a contestațiilor depuse de mai multe partide pe marginea deciziei CEC privind numărul secțiilor de votare ce urmează a fi deschise peste hotarele țării; înscrierea în cursă sau lansarea în campanie a câtorva formațiuni; întâlniri electorale ale unor candidați; activitatea curentă a CEC. Știrile care au vizat tangențial electorală țin de acuzațiile unor exponenți pe marginea faptului că ar fi filiați sau că contrabanda cu țigări la frontieră continuă, salariile deputaților, dezamăgirea cetățenilor privind alegerile și viitorul de după scrutin.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În perioada monitorizată, TV8 a reflectat în mare parte corect și imparțial informațiile și evenimentele legate de campania electorală ori candidați, fără a recurge la tendențiozitate. Instituția media nu a favorizat sau defavorizat în mod evident vreun concurent electoral. În

câteva știri despre înregistrarea în cursă a candidaților, TV8 a menționat toate partidele înregistrate de Comisia Electorală Centrală (CEC), precum și numărul de dosare aflate în examinare.

Într-un caz din 11 iunie, când a relatat despre o întâlnire electorală organizată de PP Șor și de la care unii oameni au ieșit cu pungi din restaurant, TV8 a amestecat fapte cu opinii și a dat dovadă de ușoară tendențiozitate: „*Campania electorală e în toi, dar tradiția pomenilor electorale pare să nu fi dispărut*”. De remarcat și burtierele pe care postul a titrat întrebări retorice precum „*Dezamăgiți de scrutinele electorale?*” sau „*Plătiți pentru absență?*”.

Pluralismul de opinie. Corectitudinea și echilibrul surselor

Cele 24 de știri monitorizate au fost documentate din 90 de surse citate direct/indirect ori menționate. Este vorba în principal de candidați electorali, reprezentanți ai CEC, diplomați, judecători, cetățeni etc.

TV8 a oferit acces tuturor concurenților electorali în știri, fiind remarcată prezența mai mare a PPDA, care a fost citat sau menționat de opt ori, cu un timp total de intervenție de 247 de secunde. Reprezentanții formațiunii au figurat preponderent în materialele despre examinarea contestațiilor pe marginea deciziei privind numărul secțiilor de votare din diasporă. PP Șor, PAS și BECS au fost citați/menționați de câte șase ori fiecare.

Frecvența apariției actorilor electorali în știri și volumul intervențiilor

Subiecți citați/menționați	Frecvența	Durata apariției directe și indirecte, secunde
PPDA	8	274
PP ȘOR	6	172
PAS	6	138
AUR	1	87
BECS	6	83
PPPO	1	74
PVE	1	68
BERU	2	50
PPPS	2	41
PDA	1	35

Din totalul de 24 de materiale electorale directe sau indirecte, nouă au avut caracter conflictual, iar în șase dintre acestea a fost oferit drept la replică celor vizați/acuzați sau a fost evident efortul jurnaliștilor de a echilibra materialele cu toate opiniile.

Pe 15 iunie, instituția media a relatat despre îmbrâncelile iscate între exponenți PPDA și PP Șor în timpul unei ședințe a Consiliului Municipal Chișinău. Redacția citează un comunicat al PP

Șor, potrivit căruia Andrei Năstase a acționat „populist” și „în spiritul anilor ‘90, pentru a-și îmbunătăți ratingul politic”, după care afirmă că politicianul nu a răspuns la telefon pentru a comenta acuzațiile. Într-un material din același buletin, televiziunea trece în revistă o serie de reacții critice ale unor politicieni cu privire la achitarea lui Veaceslav Platon în dosarul fraudei bancare. În context este menționat și Ilan Șor - potrivit procurorului general Alexandr Stoianoglo, „unul dintre principalii beneficiari ar fi Vladimir Plahotniuc, prin intermediul grupului Șor”. Celui din urmă nu i-a fost oferit dreptul la replică. Comentariul celor vizați lipsește și în cazul unei știri din 16 iunie, despre faptul că PSRM este lider la numărul de antipremii obținute în acest an din partea comunității LGBT, pentru că ar fi manifestat un comportament diferit față de unele categorii de persoane. Sunt vizați inclusiv Bogdan Țirdea și Dinari Cojocaru, în timp ce reporterii se rezumă la a preciza doar că „purtătoarea de cuvânt a PSRM nu a răspuns la telefon”.

TV8 a asigurat un echilibru relativ din perspectiva egalității de gen, în știri fiind citate/menționate 30 de femei și 48 de bărbați.

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul și imaginile video utilizate în buletinele de știri de la TV8 au fost în corespundere cu normele deontologice, fără abateri și elemente discriminatorii.

CONCLUZII GENERALE

În intervalul 11-17 iunie, la cele 10 posturi de televiziune monitorizate în campania electorală pentru alegerile prezidențiale din 11 iulie au fost remarcate următoarele tendințe:

- Postul public de televiziune Moldova 1 a reflectat corect și echidistant activitățile electorale, oferind timp de atenă majorității concurenților electorali în știri. Nu a fost remarcată favorizarea sau defavorizarea evidentă a vreunui candidat în alegeri. Subiectele electorale au fost prezentate neutru, dar s-au limitat la o singură sursă de informație. În cazul știrilor controversate, Moldova 1 a asigurat echilibrul surselor aproape în toate materialele puse pe post. Din perspectiva asigurării egalității de gen a surselor, Moldova 1 a citat mai mulți bărbați decât femei.
- Posturile private Jurnal TV, Pro TV și TV8 au acordat spațiu de emisie majorității candidaților înscrși în cursa electorală, fără a favoriza sau defavoriza evident vreun concurent electoral. Toate cele trei posturi au reflectat în mare parte corect și imparțial informațiile și evenimentele legate de campania electorală ori candidați. Subiectele controversate în marea majoritate a cazurilor au fost echilibrate, fiind oferit dreptul la replică. Din perspectiva asigurării egalității de gen, sursele nu au fost echilibrate, predominând cele de sex masculin.
- Postul privat RTR Moldova a oferit acces în știri pentru majoritatea candidaților electorali și, în mare parte, a reflectat corect activitățile desfășurate de exponenții formațiunilor politice înscrise în cursa electorală, fără abateri de la normele deontologice. Totuși, în perioada de raport a fost sesizată o ușoară favorizare a PP Șor prin punerea pe post a două reportaje tendențioase, în afara rubricii electorale, în care au fost scoase în evidență realizările exponenților PP Șor la Orhei. RTR Moldova nu a asigurat echilibrul de gen al surselor/protagoniștilor în știrile monitorizate.
- Posturile de televiziune NTV Moldova și Primul în Moldova a avut un comportament tendențios și părtinitor în raport cu Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor, care a fost favorizat masiv atât prin frecvența și spațiul alocat intervențiilor directe și indirecte, cât și prin perspectiva de abordare și tonalitatea reflectării. În același timp, tonalitatea reflectării Partidului Acțiuni și Solidaritate și a președintei Maia Sandu a fost

preponderent negativă, acești actori fiind deseori protagoniștii materialelor cu tentă acuzatoare. Tonalitatea reflectării celorlalți concurenți a fost de cele mai multe ori neutră. O mare parte din subiectele cu tematică electorală au fost reflectate părtinitor și lipsit de echidistanță, iar în cazul știrilor controversate aceste au fost în multe cazuri dezechilibrate sau parțial echilibrate. Din perspectiva echilibrului de gen, NTV Moldova a oferit acces practic egal protagoniștilor/surselor de sex masculin și feminin, în timp ce Primul în Moldova a acordat prioritate surselor masculine.

- Publika TV a reflectat relativ echilibrat campania electorală, majoritatea știrilor fiind imparțiale, separând faptele de opinie, în știri având acces o parte din concurenții electorali. Materialele controversate au oferit opiniile tuturor părților vizate în marea majoritate a cazurilor, știrile fiind dezechilibrate din punctul de vedere al asigurării egalității de gen. Judecând după frecvența și spațiul alocat, dar și după unghiul de abordare a subiectelor, constatăm favorizarea Blocului Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor și defavorizarea Partidului Acțiune și Solidaritate. Ceilalți concurenți reflectați în perioada de raport au apărut de cele mai dese ori în lumină neutră.
- Postul de televiziune Prime TV a avut un comportament echilibrat, iar activitățile desfășurate de concurenții electorali au fost reflectate echidistant și imparțial. Știrile au fost obiective, corecte, fără a fi sesizate probleme la capitolul separării faptelor de opinii sau partizanat politic, în mare parte fiind respectate normele etice și deontologice. Din perspectiva frecvenței aparițiilor actorilor electorali și a contextului nu a fost sesizată o favorizare evidentă a anumitor concurenții, cu excepția PP Șor, care a avut cel mai mare volum al intervențiilor, tonalitatea reflectării fiind pozitivă în trei cazuri.. Din perspectiva asigurării egalității de gen, postul a acordat prioritate surselor/protagoniștilor de sex masculin.
- Postul TV6 a reflectat corect și echidistant activitatea candidaților în alegeri, cu excepția PP Șor, care a fost favorizat evident de mai multe știri pozitive, și PAS și președinta R. Moldova, Maia Sandu, care au fost defavorizați prin știri acuzatoare bazate fie pe declarațiile unui concurent electoral, fie pe alte informații apărute în spațiul public. Sursele citate/menționate nu au fost suficient de diverse, iar o parte din știrile de conflict nu au fost echilibrate. Balanța egalității de gen a fost înclinată spre sursele de sex masculin.

Recomandări:

- Radiodifuzorii să utilizeze rapoartele de monitorizare ca instrumente de autoreglementare și să elimine carențele, astfel încât activitatea lor să fie conformă cu normele legale și Codul deontologic al jurnalistului.
- Consiliul Audiovizualului să se autosesizeze și să folosească rapoartele de monitorizare pentru a evalua dacă posturile tv monitorizate au respectat dreptul la informare completă, obiectivă și veridică.
- Consiliul Audiovizualului să reacționeze prompt și eficient în cazurile derogărilor de la normele legale admise de radiodifuzori în reflectarea campaniilor electorale, pentru a asigura o informare adecvată a electoratului prin intermediul programelor audiovizuale.